

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 13
la Hotărârea Consiliului INJ nr. 18/2
din 18 octombrie 2024*

CURRICULUM

la disciplina

„REPREZENTAREA ÎNVINUIRII ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ ȘI PARTICIPAREA PROCURORULUI ÎN PROCEDURILE NON-PENALE”

(candidați la funcția de procuror)

AUTORI:

Sergiu BURSACOVSKI

Procuror în Secția judiciar-penală,
formator INJ

Vadim GRIBINCEA

Procuror în Procuratura mun. Chișinău
formator INJ

Mircea ROȘIORU

formator INJ

Marcel DIMITRAȘ

Procuror-șef al Secției judiciar-penale,
formator INJ

Iuri LEALIN

Procuror în Secția proceduri non-penale și implementare CEDO
formator INJ

_____ AVIZAT
Șefa Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. PRELIMINARII

Potrivit art. 124 din Constituția Republicii Moldova, precum și art. 5 al Legii cu privire la Procuratură: Procuratura reprezintă învinuirea în instanțele judecătorești, în condițiile legii.

Atribuțiile procurorului în instanța de judecată sunt expres indicate în Codul de procedură penală, în special în art. 53, care prevede că procurorul reprezintă învinuirea în numele statului și prezintă în ședința de judecată probele acuzării; participă la examinarea probelor prezentate de partea apărării, prezintă noi probe necesare pentru confirmarea acuzării, face demersuri și își expune părerea asupra chestiunilor ce apar în timpul dezbaterilor judiciare; cere de la instanța de judecată cauza penală pentru a formula inculpatului o acuzare mai gravă și a administra noi probe dacă, în urma cercetării judecătorești, se constată că inculpatul a săvârșit și alte infracțiuni, iar probele sunt insuficiente; modifică încadrarea juridică a infracțiunii săvârșite de inculpat dacă cercetările judiciare confirmă că inculpatul a săvârșit această infracțiune; face demers în instanța de judecată de a întrerupe examinarea cauzei penale pe un termen prevăzut de Codul de procedură penală, pentru a înainta noi probe care confirmă acuzarea adusă inculpatului în cazul efectuării incomplete a urmăririi penale; dă indicații în scris organului de urmărire penală privitor la efectuarea unor acțiuni procesuale asupra probelor suplimentare sau a noilor infracțiuni; dispune, printr-o ordonanță, aducerea silită în instanța de judecată, în condițiile art. 199 Cod de procedură penală, a persoanelor incluse în lista prezentată instanței, precum și a persoanelor solicitate pentru administrarea probelor noi sau suplimentare; își expune părerea în dezbaterile judiciare asupra faptei infracționale săvârșite de inculpat, încadrării ei în baza legii penale și pedepsei care urmează a fi aplicată; declară apel sau, după caz, recurs privind latura penală și latura civilă a cauzei, le retrage în modul prevăzut de Cod de procedură penală.

Realizarea principiului contradictorialității și egalității părților stabilește că una din sarcinile prioritare ale procurorului este contribuirea, în calitate de reprezentant al statului, la exercitarea atribuțiilor în cauzele penale. Înfăptuirea justiției în condițiile contradictorialității și egalității procesuale a părților cere o nouă abordare principială nu doar a instanței de judecată ca subiect central al procedurii penale, dar și a acuzatorului de stat, în calitatea sa de responsabil pentru lupta cu criminalitatea.

Disciplina este destinată audienților candidați la funcția de procuror și are ca scop consolidarea cunoștințelor teoretice, precum și formarea deprinderilor practice ce țin de realizarea atribuțiilor procurorului în instanța de judecată și vizează, în special, desfășurarea ședinței preliminare, administrarea, cercetarea și aprecierea probatorului, întocmirea actelor procesuale. În egală măsură, abilitățile audienților vor fi focusate pe chestiunile cele mai importante, inerente funcției de exercitare sau, după caz, participare la realizarea căilor ordinare și extraordinare de atac.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei, audientul va obține următoarele competențe, care-i vor permite:

- să poată identifica concepte de bază cu care se operează în cadrul procesului penal, contravențional și civil, ce țin în special de competențele procurorului;
- să determine normele procesuale aplicabile pentru examinarea judiciară a cauzelor penale, contravenționale și celor civile, în limita competenței;
- să determine jurisprudența instanțelor naționale și internaționale aplicabilă unor spețe concrete, pentru aplicarea uniformă a legislației;
- să cunoască procedee și metode tactice privind tehnici speciale de administrare și cercetare a probelor în procesul judiciar;
- să cunoască căile legale de unificare a practicii judiciare și de procuror;
- să elaboreze actele procesuale necesare realizării atribuțiilor de serviciu.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

În baza studierii disciplinei „Reprezentarea învinuirii în instanța de judecată”, audientul va fi capabil să:

- cunoască normele și instituțiile procesuale care reglementează statutul și atribuțiile procurorului în instanța de judecată;
- determine scopul participării procurorului în instanța de judecată;
- determine conținutul și structura acuzării de stat, inclusiv a susținerii învinuirii în instanța de judecată;
- evidențieze rolul procurorului în vederea combaterii eficiente a fenomenului infracțional;
- identifice particularitățile și statutul procesual al procurorului în instanța de judecată;
- identifice și aplice normele juridice care reglementează temeiurile și procedura de modificare a învinuirii în sensul atenuării și agravării în instanța de judecată;
- clasifice situațiile de renunțare a procurorului la probe, renunțarea la învinuire;
- dea prioritate și să aplice principiul subsidiarității, prin invocarea directă a prevederilor Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, acolo unde prevederile Codului de procedură penală sunt ambigue sau, după caz, contrare cadrului de reglementare ante-menționat;
- aplice noile instituții ale dreptului procesual penal în domeniul înfăptuirii justiției în cauze penale, contravenționale și civile în concordanță cu reformele judiciare realizate și în curs de realizare;
- își asume responsabilitățile față de consecințele erorilor determinate de aplicarea incorectă a legii;
- perfecționeze capacitățile de a lua decizii legale în situații concrete la judecarea cauzelor penale, contravenționale și civile;
- determine perspectivele perfecționării reprezentării acuzării de stat ca instrument de realizare a politicii penale.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formatori	Semestrul I	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Reprezentarea învinuirii în instanța de judecată și participarea procurorului în procedurile non-penale	Sergiu Bursacovschi Vadim Gribincea		4	24	Evaluarea continuă a activității/ Examen final
	Mircea Roșioru		4	20	
	Marcel Dimitraș Iuri Lealin		2	12	
	Total		10	56	

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

№ crt.	Tema	Ore curs	Ore practice
A.4.1. Procedura și tactica participării procurorului la faza judecării cauzei			

1.	Rolul procurorului la desfășurarea ședinței preliminare. Partea pregătitoare a ședinței.	1	4
2.	Aspecte teoretico-practice privind procedura și tactica prezentării probelor în acuzare de către procuror în cadrul cercetării judecătorești	2	12
3.	Problemele modificării învinuirii în sensul agravării/atenuării de către procuror în ședința de judecată. Concretizarea învinuirii și corectarea erorilor admise în actele procedurale	1	8
4.	Discursul acuzatorului. Susținerea învinuirii	2	10
A.4.2. Particularitățile exercitării căilor ordinare și extraordinare de atac împotriva hotărârilor judecătorești penale			
5.	Exercitarea căilor ordinare și extraordinare de atac împotriva hotărârilor judecătorești penale. Mijloace de unificare a practicii judecătorești.	2	10
A.4.3. Participarea procurorului în procedurile non-penale			
6.	Acțiunea civilă în procesul penal. Cheltuielile de judecată	1	7
7.	Participarea procurorului în procedurile non-penale (procesul contravențional)	1	5
	Total	10	56

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
Tema 1. Rolul procurorului la desfășurarea ședinței preliminare		
<i>Ore curs</i> 1. Partea pregătitoare a ședinței de judecată. 2. Noțiunea, scopul și sarcinile ședinței preliminare. 3. Circumstanțele ce urmează a fi identificate și soluționate în cadrul ședinței preliminare. 4. Rolul procurorului la soluționarea chestiunilor în ședința preliminară. 5. Rolul procurorului în desfășurarea ședinței preliminare și adoptarea soluțiilor de către instanța de judecată.	Curs - prelegere	Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică.

<p><i>Ore practice</i> Definirea ședinței preliminare; identificarea scopului și sarcinilor acesteia; estimarea rolului procurorului la soluționarea chestiunilor în ședința preliminară. Soluțiile instanței adoptate la etapa ședinței de judecată.</p>	<p>Seminare Studiu de caz Tablă flipchart</p>	<p>Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor.</p>
<p>Tema 2. Aspecte teoretico-practice privind procedura și tactica prezentării probelor în acuzare de către procuror în cadrul cercetării judecătorești</p>		
<p><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Importanța cercetării judecătorești și rolul procurorului la această etapă. 2. Factorii ce influențează stabilirea ordinii de cercetare a probelor. 3. Audierea inculpatului. 4. Audierea celorlalte părți. Audierea martorilor. 5. Audierea părții vătămate; 6. Audierea minorilor; 7. Disponerea efectuării expertizei, audierea expertului. 8. Examinarea corpurilor delictive. 9. Cercetarea documentelor și a proceselor verbale ale acțiunilor procesuale. 10. Prezentarea probelor suplimentare. 	<p>Curs - prelegere</p>	<p>Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică.</p>
<p><i>Ore practice</i></p> <p>Definirea cercetării judecătorești; determinarea rolului procurorului în cadrul acestei faze; identificarea și argumentarea factorilor ce influențează stabilirea ordinii de cercetare a probelor; utilizarea procedurilor tactice de audiere a inculpatului în condițiile contradictorialității cercetării judecătorești; utilizarea procedurilor de audiere a celorlalte părți în proces; cunoașterea particularităților audierii martorilor; modalitatea de numire și efectuare a expertizei în cadrul cercetării judecătorești; utilizarea procedurilor de audiere a expertului; procedura de examinare a corpurilor delictive; cercetarea documentelor și a proceselor verbale ale acțiunilor procesuale.</p>	<p>Seminare Studiu de caz Tablă flipchart</p>	<p>Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor actelor procesuale.</p>
<p>Tema 3. Problemele modificării învinuirii în sensul agravării/atenuării de către procuror în ședința de judecată</p>		

Tema 5 . Exercițarea căilor ordinare și extraordinare de atac împotriva hotărârilor judecătorești penale

<p><i>Ore curs</i></p> <p>1. Rolul și scopul procurorului la exercițarea căilor ordinare și extraordinare de atac împotriva hotărârilor judecătorești penale.</p> <p>2. Probleme teoretico-practice la exercițarea și soluționarea căilor ordinare de atac.</p> <p>3. Probleme teoretico-practice la exercițarea și soluționarea căilor extraordinare de atac.</p> <p>4. Mijloace de unificare a practicii judiciare. Rolul procurorilor.</p>	<p>Curs - prelegere</p>	<p>Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică.</p>
<p><i>Ore practice</i></p> <p>Definirea căilor ordinare și extraordinare de atac în procedura penală; determinarea rolului, competențelor și scopului procurorului la exercițarea căilor ordinare și extraordinare de atac împotriva hotărârilor judecătorești penale; formularea soluțiilor privitoare la rezolvarea problemelor teoretico-practice la exercițarea și soluționarea căilor ordinare de atac prin prisma participării procurorului la judecarea cauzei penale; formularea de soluții privitoare la rezolvarea problemele teoretico-practice la exercițarea și soluționarea căilor extraordinare de atac; proiectarea cererii de apel, de recurs împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul; de recurs ordinar; reluarea examinării cauzei penale în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate; particularități ale procedurii de recurs și revizuire în lumina Legilor nr.245/2023 și nr.246/2023 etc.</p> <p>Proiectarea acțiunii de demers în interesul legii. Avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție.</p>	<p>Seminare Studiu de caz Tablă flipchart Soft ZOOM</p>	<p>Soluționarea spețelor. Examinarea dosarelor. Întocmirea proiectelor actelor procesuale.</p>

Tema 6. Acțiunea civilă în procesul penal. Cheltuielile de judecată

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Instrumente juridice naționale și internaționale

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948.
2. Convenția europeană a pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ale omului din 04 noiembrie 1950.
3. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994.
4. Codul de procedură penală al Republicii Moldova din 14 martie 2003, cu completările și modificările ulterioare.
5. Codul penal al Republicii Moldova din 18 aprilie 2002, cu completările și modificările ulterioare.
6. Legea Republicii Moldova „Cu privire la Procuratură” din 25 februarie 2016;
7. Legea Republicii Moldova „Cu privire la Procuraturile specializate” din 07 iulie 2016;
8. Legea privind asistența juridică internațională în materie penală din 01 decembrie 2006;
9. Legea nr.189 din 14.07.2022 pentru modificarea unor acte normative;
10. Legea nr.245 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional);
11. Legea nr.246 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție).
12. Legea nr.244 din 31.07.2024 pentru modificarea unor acte normative (aspecte de procedură privind activitatea instanțelor judecătorești).

Practica judiciară

1. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.11 din 24.12.2010 „Cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuțitului, învinutului, inculpatului și condamnatului în procedură penală”;
2. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.2 din 30.01.1996, Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Constituției Republicii Moldova // Culegere de Hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova (199404.1997). - Chișinău, 1997, p.48-54;
3. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.5 din 17.04.1995 “Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației despre repararea daunei materiale cauzate prin infracțiuni” "Culegere de hotărâri explicative" Chișinău, 2002, pag.141 "Culegere de hotărâri explicative", Chișinău, 2000, pag.111, modificată de: Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.38 din 20.12.1999;
4. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.39 din 22.11.2004 “Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii” //Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.7, pag.6;
5. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.23 din 28.06.2004 “Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”;
6. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 22.12.2014, nr.11 Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție //Buletinul CSJ a RM 5/4, 2015;
7. Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin.(1) din Codul de procedură penală (reluarea urmării penale) //Monitorul Oficial 254- 257/25, 11.09.2015;
8. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 09.06.2014, nr.3 Cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale //Buletinul CSJ a RM 8-9/4, 2014;
9. Hotărârea Curții Constituționale nr.26 din 23.11.2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală //Monitorul Oficial 235-240/27, 03.12.2010;

10. Hotărârea Curții Constituționale nr.5 din 17.03.2009 pentru controlul constituționalității prevederilor alin.(1) art.326 din Codul de procedura penala al Republicii Moldova //Monitorul Oficial 62- 64/4, 27.03.2009;
11. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 24.12.2012, nr.12 Cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale //Buletinul CSJ a RM 6/20, 2013;
12. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 11.11.2013, nr.8 Cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale //Buletinul CSJ a RM 1-2/12, 2014;
13. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 24.12.2012, nr.11 Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP al RM) //Buletinul CSJ a RM 6/4, 2013;
14. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 28.05.2012, nr.3 Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației ce reglementează extrădarea //Buletinul CSJ a RM 7/4, 2012;
15. Recomandările Curții Supreme de Justiție;
16. Deciziile adoptate de către Curtea Supremă de Justiție urmare a examinării recursurilor în interesul Legii.

Literatura de specialitate

1. Ciopraga A. Criminalistica (tactica). - Iași, 1986, 378 p.;
2. Cochinescu N. Exercițarea Ministerului Public pe Ungă jurisdicția financiară II Dreptul, 1994, nr.4, p.31-36;
3. Chintea V. Rolul procurorilor în combaterea criminalității II Dreptul anul, VII, seria allla, 1996, nr.12, p.60-64;
4. Diaconescu H. Este procurorul parte în procesul penal? II Dreptul, anul IV, seria a IV a, 1995, nr.12, p.51-54;
6. Doraș S. Criminalistica, voi.II. Elemente de tactică. Chișinău: Tipografia Centrală, 1999, 273p.;
7. Dorogan M. Curs de elocință. - Chișinău: Editura ARC, 1995, 314 p.;
8. Stanciu E. Criminalistica. - București, 1995, 342 p.;
9. Serbinov I., Catana E., Chirtoacă E., Bularu S., Munteanu A., Holban V. Ghidul acuzatorului de stat.- Chișinău: Cartier juridic, 2005, 136 p.;
10. Vizdoga I. Pregătirea procurorului pentru participarea la judecarea în fond a cauzei penale II Legea și viața, 1997, nr.7, p.27-28;
11. Vizdoga T. Exercițarea acuzării în instanța de fond probleme și perspective. Autoreferatul tezei de doctor în drept. - Chișinău, 2002, 25 p.;
12. Vizdoga T. Esența, structura și importanța acuzării.- Analele științifice ale U.S.M., Chișinău, 2002, p.317-327;
13. Vizdoga T. Reflecții asupra structurii și conținutului discursului de acuzare - Analele științifice ale U.S.M.- Chișinău, 2002, p. 328-337;
14. Vizdoga T. Replica acuzatorului - Analele științifice ale U.S.M.- Chișinău, 2001, p. 455-457;
15. Алексеев М.С., Макарова З.В. Ораторское искусство в суде. - Ленинград, 1989, 190 с.;
16. Ароцкер Л.Е. Тактика и этика судебного допроса. - Москва, 1969, 120 с.;
17. Басков В.И. Изменение обвинения в суде первой инстанции // Советская юстиция, 1974, пг.16, с.5-7;
18. Басков В.И. Прокурор в суде первой инстанции. - Москва, 1968, 197 с.;
19. Басков В.И. Поддержание государственного обвинения в суде. - Москва, 1972, 63 с.;
20. Васильев А.Н. Тактика допроса. - Москва, 1970, 208 с.;
21. Воробьев Г.А. Планирование судебного следствия. - Москва, 1978, 80 с.;
22. Государственный обвинитель в суде (под ред. В.А.Болдырева). - Москва: Госюриздат, 1954, 307 с.;
23. Загорский Г.И. Судебная речь. - Москва, 1991, 206 с.;
24. Матвиенко Е.А. Судебная речь. - Минск, 1972, 256 с.;
25. Мельников Н. Участие прокурора в суде - важное условие соблюдения конституционных прав граждан // Законность, 1999, пг.8, с.23-25;
26. Михайловская Н.Г., Одинцов В.В. Искусство судебного оратора. - Москва, 1988, 232 с.;
27. Ульянова Л.Т. Оценка доказательств судом первой инстанции. - Москва: Госюриздат,

1959,145 с.;

28. Фаткуллин Ф.Н. Изменение обвинения. - Москва: Юридическая литература, 1971, 158 с.